

13. Pushkar O. V. Realizatsiia yevropeiskykh standartiv publichnoho upravlinnia shchodo zabezpechennia prav liudyny ta napriamy yikh uprovadzhennia v Ukraini. Retrieved from: <http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2010-01/10povnuu.pdf>. [in Ukraine].
14. Shcherbaniuk O. Prava liudyny i natsionalna bezpeka: problemy zabezpechennia Konstytutsiynym sudom Ukrainy. *Prava liudyny i natsionalna bezpeka: rol orhanu konstytutsiinoi yurysdyksii*: zb. materialiv mizhnar. nauk. prakt. konf. (m. Kyiv, 27 chervnia 2019 r.) Kyiv: VAITE, 2019. S. 368-376. Retrieved from: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/prava_lyudyny_i_nac._bezpeka.pdf. [in Ukraine].
15. Chykenēva Y. V., Hylmullyna D. A. Правовые основы натыоналнои безопасности Россыйскои Федератыы. *Yzvestiya Orenburhskoho hosudarstvennoho ahrarnoho unyversyteta*. 2013. № 6. S. 236–239. [in Russian].
16. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 roku № 2469-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2018. № 31. S. 241. [in Ukraine].
17. Podorozhna T., Ovcharenko O. Natsionalna bezpeka ta konstytutsiinyi pravoporядok yak chynnyky zabezpechennia prav liudyny. *Prava liudyny i natsionalna bezpeka: rol orhanu konstytutsiinoi yurysdyksii*: zb. materialiv mizhnar. nauk. prakt. konf. (m. Kyiv, 27 chervnia 2019 r.) Kyiv: VAITE, 2019. S. 232-240. Retrieved from: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/prava_lyudyny_i_nac._bezpeka.pdf. [in Ukraine].
18. Onishchenko N. Do pytannia pro poshuk balansu u spivvidnoshenni hromadian skoho suspilstva ta derzhavy. *Pravo Ukrainy*. 2014. № 4. S. 55–62. [in Ukraine].
19. Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy: ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku № 392/2020. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>. [in Ukraine].
20. Nomokonov V. A. Prava cheloveka y natsionalnaia bezopasnost. *Krymynolohycheskyi zhurnal OHUЭP*. 2008. № 2(4). s. 5-8. [in Russian].
21. Podorozhna T. S. Pravovy poriadok: teoretyko-metodolohichni zasady konstytutsionalizatsii : monohrafiia. Kyiv : Yurinkom Inter, 2016. s. 536 [in Ukraine].
22. Dutko A. O. Klasyfikatsiia yurydychnykh konstruksii yak zasobiv zakonotvorchoi tekhniky. *Visnyk Natsionalnoho unyversytetu «Lvivska politekhnika». Seriia yurydychni nauky*. 2014. № 810. S. 75-80. Retrieved from: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2302/vnulpurn201481015.pdf>. [in Ukraine].

DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-2-40>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Олександра Шовкопляс,

кандидат юридичних наук,

*асистент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)*

ORCID ID: 0000-0003-2617-8950

leksa21@ukr.net

Анотація. У роботі проаналізовано актуальні теоретичні та практичні проблемні питання державного управління та публічного адміністрування у сфері охорони здоров'я, розкрито специфічні особливості стану забезпечення прав людини й громадянина на життя та здоров'я, показано сутність виникнення цих питань та розгорнуто висвітлено їх причини. Все це розглянуто через призму адміністративно-правового регулювання, яке діє в Україні у нинішній час. Дане дослідження проводилося на основі ґрунтовних наукових праць вчених-адміністративістів враховуючи сучасні явища та стан нормативно-правового забезпечення сьогодення. Доказано, що питання адміністративно-правового регулювання у сфері охорони здоров'я та медичної діяльності потребують нових глобальних наукових здобутків та покращення діяльності державних органів, які функціонують в цій сфері, шляхом удосконалення національної нормативно-правової бази та запровадження в Україні міжнародних стандартів у сфері охорони здоров'я.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, державне управління, сфера охорони здоров'я, правове регулювання, адміністративно-правове регулювання в сфері охорони здоров'я, право на життя та здоров'я, державне управління в сфері охорони здоров'я.

CURRENT ISSUES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION IN THE FIELD OF HEALTH CARE IN UKRAINE

Oleksandra Shovkopljas,

*Ph.D. in Law, Assistant at the Department of Administrative Law and Administrative Activities
of the Yaroslav Mudryi National Law University (Kharkiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0003-2617-8950

leksa21@ukr.net

Abstract. The work analyzes current theoretical and practical problems of state management and public administration in the field of health care, reveals the specific features of the state of ensuring human and citizen rights to life and health, shows the essence of these issues, and elaborates on their causes. All this was considered through the prism of administrative and legal

regulation, which operates in Ukraine at the present time. This study was carried out on the basis of thorough scientific works of administrative scientists, taking into account modern phenomena and the state of regulatory and legal support today. It has been proven that the issues of administrative and legal regulation in the field of health care and medical activity require new global scientific achievements and the improvement of the activities of state bodies operating in this field by improving the national legal framework and introducing international standards in the field of health care in Ukraine health.

Key words: administrative and legal regulation, state management, health care, legal regulation, administrative and legal regulation of health care, right to life and health, state management in health care.

Вступ. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (Konstytutsiia Ukrainy, 1996). Зазначене положення закріплено в Основному законі України, який є основоположним ґрунтом для забезпечення належного правового, соціального та демократичного рівня країни. Сфера охорони здоров'я або медична сфера завжди була й залишається базовою цариною, яка вимагає уваги держави задля забезпечення таких невід'ємних прав людини й громадянина, як право на життя та здоров'я. Аналізуючи реалії сьогодення у сфері забезпечення зазначених прав людини, можна з впевненістю говорити про те, що не тільки Україна, а й весь світ не має належних правових та не правових ресурсів для гарантування життя і здоров'я людини й суспільства у цілому. При цьому, особливої уваги у питанні забезпечення належного рівня дотримання права на життя та здоров'я потребує саме державне управління в цій сфері, а саме державні органи, установи та організації, на які державою покладено функцію забезпечення та дотримання таких прав людини й громадянина.

Основна частина. За останні два роки, з урахуванням виникнення небезпечної вірусної хвороби, в Україні та в усьому світі виникла нагальна необхідність кардинальних правових змін, які б чітко регулювали відносини в сфері охорони здоров'я в цілому, та зокрема регулювали б правовідносини пов'язані з пересуванням вірусних пацієнтів та відповідальністю за зараження, з діяльністю суб'єктів медичної сфери, з застосуванням адміністративно-правових засобів під час карантину та введенням адміністративно-правових режимів у разі виникнення пандемії тощо. А зазначені вище питання врегульовуються та забезпечуються саме за допомогою здійснення державного управління у сфері охорони здоров'я, що звичайно вимагає пристосування останнього до сучасних реалій для дотримання належної ефективності їх роботи. Таким чином, актуальність даної тематики у нинішній час тільки зростає, особливо з урахуванням того, що правові аспекти сфери охорони здоров'я та державного управління у ній вченими вивчалися досить поверхнево та нормативно-правова база не тільки України, а й всіх країн світу нездатна врегулювати всі новоутворені специфічні правовідносини пов'язані з належним забезпеченням права на здоров'я людини й суспільства у цілому.

Враховуючи актуальність та важливість досліджуваної сфери можна впевнено стверджувати, що новітні дослідження є необхідними для врегулювання правовідносин, які виникають у сфері охорони здоров'я. Безумовно під час нашого наукового пошуку використовувались фундаментальні праці поважних вчених у галузі адміністративного права тощо. Так, дане дослідження певною мірою базується на наукових працях та здобутках таких учених, як: В. Б. Авер'янов, Д. Н. Бахрах, А. І. Берлач, Ю. П. Битяк, В. В. Галуцько, В. М. Гаращук, І. П. Голосніченко, Д. О. Гомон, І. П. Катеринчук, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, Б. О. Логвиненко, В. Я. Настюк, В. І. Олефір, В. Ю. Стеценко, С. Г. Стеценко, Х. П. Ярмака тощо. Доробки зазначених науковців стали ґрунтовними для нашого дослідження, але з урахуванням нинішньої ситуації у світі, все ж сфера охорони здоров'я вимагає постійного вивчення й наукового пошуку задля врегулювання сучасних правових відносин, які виникають в цій царині.

Так як, дане дослідження відбувається ґрунтуючись на наукових працях зазначених вище учених, працях в яких висвітлено основоположні засади адміністративно-правового регулювання, державного управління, адміністративно-правового механізму й адміністративного права у цілому. Але у нашій роботі враховано сучасне становище сфери охорони здоров'я й її державного управління, яке останнім часом суттєво змінилося у наслідок проведеної в Україні медичної реформи та явищ, які пов'язані з виникненням й розповсюдженням вірусної хвороби COVID-19, що призвело до великої кількості нововведень, в тому числі введення карантину (по факту свого роду адміністративно-правового режиму), великої кількості обмежень прав людини й громадянина та зміни процесу надання медичних послуг, правил перетинання кордонів й взагалі правил внутрішнього переміщення між регіонами країни, а також особливої уваги у сучасних умовах заслуговує притягнення до відповідальності за порушення норм пов'язаних з обмеженнями введеними через інфекційні хвороби.

Так, враховуючи всі зазначені аспекти надзвичайно важливими є сучасні наукові дослідження адміністративно-правового регулювання й саме державного управління в сфері охорони здоров'я. Безсумнівно для комплексного та глибокого вивчення тематики даної праці необхідно звернутися до наукових доробків учених в галузі правового регулювання й державного управління у цілому, та сутності адміністративно-правового регулювання зокрема.

Зазначимо, що «правове регулювання» та «державне регулювання» це два функціонально близьких поняття, а різниця між ними не в суті, а в акцентах. Якщо в першому понятті увага концентрується на дії права, правових інститутів і засобів, то у другому – на дії інститутів публічної влади. Однак роль права і держави, органів державної влади і посадових осіб у здійсненні того й іншого видів регулювання значна (Administratyvno-pravove rehulivannia: poniattia, spivvidnoshennia iz sumizhnyumy katehoriiamy, osoblyvosti zdiisnennia, 2022).

По-перше, для чіткого розуміння поняття адміністративно-правового регулювання й державного управління в сфері охорони здоров'я звернемо увагу на наукові доробки вчених стосовно цікавого нам понятійно-категоріального апарату. Так, багато вчених характеризують категорію правове регулювання як спеціально-юридичний механізм дії права на поведінку й діяльність його адресатів. У результаті правової регуляції формується юридична

основа, встановлюються орієнтири для організації діяльності учасників відносин, що регулюються цією нормою, і напрямів досягнень фактичних цілей права (Sokurenko, 2014: 177). А деякі вчені зазначають, що правове регулювання може бути охарактеризоване як здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, які вимагають правового гарантування (Tsvik, Petryshyn, 2009: 207–208).

Аналогічно цікаво зосередитися на думках адміністративістів щодо розуміння категорії поняття «адміністративно-правове регулювання». Так, досліджуючи багатоманітні наявні у науці визначення адміністративно-правового регулювання, деякі науковці слушно стверджують, що вони базуються на різних підходах до сутності правового регулювання як узагальненої категорії, а ці підходи, у свою чергу, обумовлені різними концепціями право розуміння (Matviichuk, 2018: 122).

Історично процес формування адміністративно-правового регулювання розпочався з появи нормативної адміністративно-правової регламентації, адміністративного законодавства та освіти адміністративного права як відносно самостійної правової галузі. Слідом за новими суспільними відносинами, що потребують адміністративно-правового регулювання, безперервно трансформується і його нормативна основа, йде розвиток адміністративного законодавства і права, його інститутів, змісту адміністративно-правового регулювання. Зазначимо, що адміністративно-правове регулювання це один із видів галузевого правового регулювання, заснований на дії адміністративного права і багатого арсеналу адміністративно-правових засобів на суспільні відносини, що мають місце у сфері діяльності державної адміністрації. Підсумком адміністративно-правового регулювання є адміністративно-правовий порядок (Administratyvno-pravove rehuliuвання: poniattia, spivvidnoshennia iz sumizhnyumy katehoriiamy, osoblyvosti zdiisnennia, 2022).

До речі, Разводський В. Й. визначає адміністративно-правове регулювання як комбінацію способів правового регулювання, в якій переважають зобов'язання та заборони. Ця комбінація формується через наділення учасників правовідносин суб'єктивними юридичними правами й покладання на них обов'язків шляхом визначення та закріплення у правових актах певних правил поведінки внаслідок правотворчої діяльності уповноважених на це органів (посадових осіб) (Razvodovskiy, 2003: 196).

Галуцько В. В. виділяє такі характерні ознаки адміністративно-правового регулювання, як: цілеспрямований характер, оскільки постає певним регулятором суспільних відносин, впорядковуючи їх за допомогою права на рівні суспільства; організаційний та упорядкований характер, тобто здійснюється за допомогою певних засобів; спрямоване на досягнення певних цілей, а тому має регулятивний характер; має певний предмет і сферу правового впливу, які усвідомлюються людьми і суспільством та мають для них певне значення; забезпечується певними методами, які координують діяльність суб'єктів права або здійснюються за допомогою їхньої субординаційної підлеглих у процесі виконання або використання норм права; має визначені стадії, які передбачають правову регламентацію суспільних відносин, виникнення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків та їх реалізацію (Halunko, Ponomarenko, Shkarupa, 2008: 116–118).

Підсумовуючи, адміністративно-правове регулювання визначають як: 1) цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових заходів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства й держави; 2) адміністративно-правовий вплив, здійснюваний за допомогою комплексу адміністративних засобів та інших правових явищ, які в сукупності складають механізм адміністративно-правового регулювання; 3) один із видів галузевого правового регулювання, заснований на дії адміністративного права та багатого арсеналу адміністративно-правових засобів на суспільні відносини, що мають місце у сфері діяльності державної адміністрації (Datsenko, 2015: 24–25).

Підкреслимо, що на сьогоднішній день не існує єдиного правильного визначення дефініції поняття адміністративно-правового регулювання, різні науковці наповнюють дану правову конструкцію різними елементами та складовими, при цьому звужуючи або розширюючи його сутність та зміст.

Грунтуючись на сказаному та враховуючи особливості сфери охорони здоров'я й зокрема медичної діяльності в Україні можна дійти висновку, що адміністративно-правове регулювання у сфері охорони здоров'я це заснований на адміністративно-правових нормах цілеспрямований та упорядковувачий вплив держави, а саме уповноважених нею суб'єктів публічного адміністрування, з метою впорядкування, охорони та розвитку суспільних відносин у сфері охорони здоров'я, за допомогою використання адміністративно-правових методів та засобів.

Стосовно державного управління зазначимо, що воно є видом діяльності держави, здійснення управлінняського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод. Державне управління є складовою політичного управління, тобто є процесом реалізації державної виконавчої влади (Kalnysh, 2022).

При цьому, за твердженням професора Т. О. Коломоєць, державне управління у вузькому розумінні – це сукупність державних органів, між якими певним чином розподілені різні види діяльності держави. У широкому розумінні – це вид соціального управління, вид специфічної діяльності держави, що дістає вияв у функціонуванні її органів, які впливають на суспільні відносини з метою її урегулювання відповідно до державних інтересів (Kolomoiets, 2011).

Враховуючи зазначене вище, можна дійти висновку, що державне управління у сфері охорони здоров'я – це внутрішньоорганізаційна діяльність державних органів у сфері охорони здоров'я, спрямована на врегулювання суспільних відносин у зазначеній сфері й здійснення ефективної державної політики щодо забезпечення й дотримання прав людини і громадянина на життя й здоров'я, з метою задоволення як індивідуальних, так і соціальних інтересів у цілому.

При цьому, зазначимо, що державна політика в Україні у сфері охорони здоров'я базується на ряді принципів, що отримали своє закріплення в Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: 1) визнання охорони здоров'я пріоритетним напрямом діяльності суспільства і держави, одним з головних факторів виживання та розвитку народу України; 2) дотримання прав і свобод людини і громадянина у галузі охорони здоров'я та забезпечення пов'язаних з ними державних гарантій; 3) загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг у галузі охорони здоров'я; 4) відповідність завданням і рівню соціально-економічного та культурного розвитку суспільства, наукова обґрунтованість, матеріально-технічна і фінансова забезпеченість; 5) орієнтація на сучасні стандарти здоров'я і медичної допомоги, поєднання вітчизняних традицій та досягнень зі світовим досвідом у галузі охорони здоров'я; 6) децентралізація державного управління, розвиток самоврядування і самостійності працівників охорони здоров'я на правовій та договірній підставах тощо (Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia, 1993).

Зауважимо, що особливої уваги при вивченні даної теми заслуговують структурні елементи механізму застосування адміністративно-правових засобів за допомогою яких і здійснюється адміністративно-правове регулювання у сфері охорони здоров'я: 1) це норми адміністративного права, що закріплюють права та обов'язки учасників взаємодії у сфері охорони здоров'я; 2) це адміністративно-правові відносини, що складаються у процесі спільної діяльності суб'єктів взаємодії у сфері охорони здоров'я; 3) це акти реалізації прав та обов'язків учасників взаємодії, що виражаються у втіленні приписів норм адміністративного права у процесі взаємодії суб'єктів публічного адміністрування у сфері охорони здоров'я (Berezovska, 2013: 33).

По-перше, якщо говорити про норми адміністративного права, що закріплюють права та обов'язки учасників взаємодії у сфері охорони здоров'я, то такі норми містяться як у Основному законі України – Конституції України, так і у законах, що мають вузькогалузеве направлення або просто містять певні положення, які врегульовують суспільні відносини у сфері охорони здоров'я. Також зазначені норми закріплюються й у підзаконних нормативно-правових актах, актах державного управління.

До основних законів України, які врегульовують відносини у сфері охорони здоров'я відносяться: Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 р., Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06 жовтня 2005 р., Закон України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» від 22 вересня 2005 р., Закон України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» від 05 липня 2001 р., Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06 квітня 2000 р., Закон України «Про лікарські засоби» від 04 квітня 1996 р., Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 р. та ін.

Також одним з найважливіших питань при дослідженні й визначенні сутності державного управління є його система суб'єктів. Так, суб'єктом управління визначається система, яка наділена певною компетенцією і державно-владними повноваженнями, що дають можливість їй втілювати свою волю у форму керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання, тобто це система, що управляє. З позиції європейського підходу (моделі) до суб'єктів державного управління належать: органи державної влади (уряд, міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації); керівники і керівний склад цих органів (політичні діячі; посадові особи; службові особи, які наділені державно-владними повноваженнями). При цьому, кожному суб'єкту управління притаманні певні функції, які відображають загальносистемний поділ праці щодо їх виконання, у зв'язку з чим функції характеризують основний зміст та напрями діяльності суб'єкта управління. Суб'єкт є системою організованим, і в цій якості має характерні ознаки будь-якої соціальної системи. Суб'єктам управління притаманні загальні функції і цілі, єдність принципів їх утворення, побудови та діяльності, структурна єдність та інші ієрархічні зв'язки й відносини, прийняття чітко регламентованих управлінських рішень, узгодження їх між собою (Kovbasiuk, 2012: 239).

Зокрема зазначимо, що суб'єктів державного управління у сфері охорони здоров'я існує досить велика кількість. Всі вони мають різні повноваження, компетенцію, завдання та функції. А також різняться вони й за своїм складом і структурою та звісно мають різний адміністративно-правовий статус, який визначає їх правосуб'єктність та містить у собі комплекс прав та обов'язків у сфері державного управління, які закріплені адміністративно-правовими нормами.

Виходячи із зазначеного, можемо стверджувати, що основним вітчизняним суб'єктом державного управління у сфері охорони здоров'я є Міністерство охорони здоров'я України. Тому, вважаємо за необхідне у даному дослідженні визначити його структуру, до якої входить: 1) керівництво (Міністр охорони здоров'я України, державний секретар, Перший заступник Міністра охорони здоров'я України, заступник Міністра охорони здоров'я України з питань європейської інтеграції, заступник Міністра охорони здоров'я – Головний державний санітарний лікар України, заступник Міністра охорони здоров'я України, заступник Міністра охорони здоров'я України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації); 2) директорат міжнародного співробітництва та євроінтеграції (Генеральний директор, експертна група з питань євроінтеграції, експертна

група з питань надання міжнародної технічної допомоги, експертна група з питань міжнародного співробітництва); 3) директорат громадського здоров'я та профілактики захворюваності (Генеральний директор, експертна група з питань імунопрофілактики, розвитку програм профілактики інфекційних захворювань, розбудови системи епідеміологічного нагляду та моніторингу за захворюваннями, експертна група з питань профілактики неінфекційних хвороб та формування здорового способу життя, експертна група з питань формування державної політики щодо регламентування факторів ризику середовища життєдіяльності, експертна група з розвитку регіональних систем громадського здоров'я та прогнозування, експертна група з питань моніторингу, оцінки та комунікації, експертна група з питань розвитку служби крові, біобезпеки та оперативного реагування на події, що мають міжнародне значення); 4) директорат фармацевтичного забезпечення (Генеральний директор, експертна група з питань якості та доступності лікарських засобів, експертна група з питань раціонального застосування лікарських засобів, експертна група з питань медичних виробів та косметичних засобів, експертна група з питань обігу наркотичних засобів, експертна група з питань реєстрації лікарських засобів та дезінфікуючих засобів); 5) директорат медичних послуг (Генеральний директор, експертна група екстреної та первинної медичної допомоги, експертна група зі спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги, експертна група з розвитку медичних послуг, експертна група формування політики закупівель медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів, відділ реалізації політик у сфері медичного забезпечення); 6) директорат медичних кадрів, освіти і науки (Генеральний директор, експертна група з розвитку медичної освіти, експертна група з медичної науки, експертна група з координації медичних кадрів, експертна група з розвитку медсестринства); 7) директорат з розвитку цифрових трансформацій в охороні здоров'я (Генеральний директор, експертна група з впровадження Електронної системи охорони здоров'я, експертна група з питань захисту інформації, відділ з питань інформаційних технологій) 8) директорат високотехнологічної медичної допомоги та інновацій (Генеральний директор, експертна група з питань високотехнологічної медичної допомоги, експертна група з питань інновацій, відділ з питань лікування за кордоном); 9) директорат стратегічного планування та координації (Генеральний директор, експертна група з питань регіонального розвитку та взаємодії, експертна група із стратегічного та операційного планування, відділ координації політик); 10) фінансово-економічний департамент (Директор Департаменту, відділ фінансового забезпечення закладів та установ, відділ фінансово-економічного супроводу централізованих заходів і державних програм, відділ нормування, оплати праці та роботи з місцевими бюджетами, відділ взаємодії з підприємствами, установами, та організаціями, що належать до сфери управління міністерства, відділ супроводу державних закупівель, сектор супроводу інвестиційних проєктів); 11) юридичний департамент (Директор Департаменту, відділ організації роботи щодо представництва в судових та інших органах державної влади, відділ договірної роботи, відділ юридичної експертизи, відділ організаційно-методичного забезпечення); 12) департамент організаційного забезпечення (Директор Департаменту, відділ взаємодії з державними органами та громадськістю, відділ організаційної роботи, відділ документального забезпечення та зберігання архівних документів, відділ звернень громадян, доступу до публічної інформації та роботи гарячої лінії, відділ контролю, відділ діловодства та забезпечення дотримання виконавської дисципліни самостійних структурних підрозділів апарату Міністерства охорони здоров'я України); 13) департамент контролю якості надання медичної допомоги (Директор Департаменту, відділ контролю якості надання медичних послуг, відділ аналізу результатів та ефективності медичних послуг, відділ контролю нормативів професійної діяльності в сфері охорони здоров'я, відділ державного контролю ліцензування медичної практики, відділ ліцензування, сертифікації та акредитації); 14) відділ матеріально-технічного забезпечення; 15) сектор цивільного захисту та охорони праці; 16) режимно-секретний сектор; 17) сектор з питань запобігання та виявлення корупції тощо. Необхідно також зауважити, що зазначена структура не є повною, та державне управління у сфері охорони здоров'я на всеукраїнському рівні здійснюється ще багатьма органами, які в свою чергу мають вагомe значення у системі управління даної сфери.

За сучасних умов, доречно згадати міжнародні організації, які у нинішній час співпрацюють з національними органами державного управління у сфері охорони здоров'я. Так, партнерами останніх можна визначити: Міжнародний Комітет Червоного Хреста, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH, UNICEF, USAID, World Health Organization, The World Bank, Crown Agents тощо. Складно переоцінити значення роботи міжнародних організацій щодо вдосконалення й покращення становища адміністративно-правового регулювання в сфері охорони здоров'я в Україні. У результаті дослідження ми дійшли висновку, що наша держава все ж досить успішно співпрацює з іншими країнами світу та міжнародними організаціями з питань медицини та фармації, а саме Україною укладено досить багато міжнародних договорів близько з сорока країнами світу, й ми вважаємо таку співпрацю надзвичайно корисною для розвитку й покращення міжнародних відносин й удосконалення національного державного управління у сфері охорони здоров'я. Але, необхідно також приділяти більше уваги реальному запровадженню в Україні міжнародних стандартів в медичній та фармацевтичній сферах й удосконалювати українське законодавство за допомогою глибокого вивчення рекомендаційних міжнародних документів та аналізу й запозичення позитивного закордонного досвіду в сфері охорони здоров'я. Особливо це важливо у нинішній час, коли держави всього світу намагаються врегулювати та налагодити систему управління, яка стала досить уразливою в наслідок розповсюдження пандемії.

Висновки. Враховуючи сучасний стан національного державного управління у сфері охорони здоров'я та ситуацію у світі у цілому, можна стверджувати, що першочергово потребує свого негайного й суттєвого удосконалення нормативно-правова база, яка саме й регламентує діяльність органів державного управління. Вкрай

необхідні законодавчі зміни стосовно належного забезпечення та гарантування невід'ємних прав людини й громадянина на життя і здоров'я, на свободу пересування, на добровільну вакцинацію тощо. Особливого правового врегулювання потребують обмеження пов'язані з введенням карантинів й відповідальністю за порушення таких обмежень. Зазначені зміни можливі тільки шляхом опрацювання нових законів України й удосконалення діючих нормативно-правових актів, при чому, особливої уваги законодавця потребують Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» і «Про захист населення від інфекційних хвороб», а також чіткої регламентації підзаконного характеру вимагає процес та порядок надання медичних послуг під час нововведених обмежень пов'язаних з виникненням інфекційних хвороб.

References:

1. Studme. (2020) Administratyvno-pravove rehulivannia: poniattia, spivvidnoshennia iz sumizhnymy katehoriiami, osoblyvosti zdiisnennia [Administrative and legal regulation: concept, relationship with related categories, peculiarities of implementation] Retrieved from: https://studme.com.ua/162804148056/pravo/administrativno-pravovoe_regulirovanie_ponyatie_yuridicheskie_sredstva_metod_rezhim.htm (accessed 15 July 2022).
2. Berezovska I. (2013) Poniattia i kharakterystyka strukturnykh elementiv mekhanizmu zastosuvannia administratyvno-pravovykh zasobiv zabezpechennia informatsiinoi bezpeky Ukrainy [Concept and characteristics of structural elements of the mechanism of application of administrative and legal means of ensuring information security of Ukraine]. *Naukovyi visnyk natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. volю 2. pp. 31–35.
3. Datsenko O. (2015) Administratyvno-pravove rehulivannia naftohazovoho kompleksu [Administrative and legal regulation of the oil and gas complex]. *Visegrad Journal on Human Rights*. vol 5\1. pp. 24–30.
4. Halunko V., Ponomarenko H., Shkarupa V. (2008) Teoriia derzhavy ta prava [The theory of the state and law] Kherson (in Ukrainian).
5. Kalnysh Yu. (2019) Osoblyvosti formuvannia ob'ektno-predmetnoi sfery nauky derzhavnoho upravlinnia v Ukraini [Peculiarities of the formation of the object-subject sphere of the science of public administration in Ukraine]. Retrieved from: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/5/10.pdf> (accessed 15 July 2022).
6. Kolomoiets T. (2011) Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs [Administrative law of Ukraine. Academic course]. Kyiv. Yurinkom Inter. Retrieved from: <http://uadocs.exdat.com/docs/index-283028.html?page=9> (accessed 15 June 2022).
7. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. [Constitution of Ukraine] Law of Ukraine *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. vol. 30. no. 141.
8. Kovbasiuk V. (2012) Derzhavne upravlinnia [Public administration]. Dnipropetrovsk. NADU. vol. 1. (in Ukrainian).
9. Matviichuk A. (2018) Vyznachennia administratyvno-pravovoho rehulivannia u sferi zabezpechennia rehuliatornoi polityky [Definition of administrative and legal regulation in the sphere of ensuring regulatory policy]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. vol. 11. pp. 121–124.
10. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia: Zakon Ukrainy № 2801-XII vid 19.11.1992 r. [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1993. vol. 4. no. 19.
11. Razvodovskyi V. (2003) Osoblyvosti normatyvno-pravovoho rehulivannia derzhavnoupravlinskykh vidnosyn u transportnii sferi [Peculiarities of regulatory and legal regulation of state management relations in the transport sector] *Visnyk Natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. vol. 23. pp. 167–174.
12. Sokurenko V. (2014) Poniattia administratyvno-pravovoho rehulivannia u sferi oborony [The concept of administrative and legal regulation in the field of defense] *Visegrad Journal on Human Rights*. vol. 2. pp. 177-182.
13. Tsvik M., Petryshyn O. (2009) Zahalna teoriia derzhavy i prava [The general theory of the state and law]. Kharkiv: Pravo. (in Ukrainian).